

Kaune atidaryta Partizanų alėja

Vasario 16-ąją, minint 101-ąias Lietuvos valstybės atkūrimo ir 70-ąias Lietuvos laisvės kovos sajūdžio tarybos Deklaracijos metines, Kauno senosiose kapinėse iškilmingai atidaryta Partizanų alėja. Alėja nuo Vytauto prospektės veda paminklo „Žuvusių už Lietuvos laisvę Motinoms“ link. Abiejose alėjos pusėse yra 10 sendinto žalvario stelė su Vyčio kryžiais ir juose išgraviruotais apygardų pavadinimais. Jis skirta jamžinti visas Lietuvos veikusias partizanų apygardas ir pagerbti 20 tūkstančių partizanų, kovojusių už Lietuvos laisvę.

I renginį susirinko gausus būrys kauniečių ir miesto svečių: LR Seimo nariai – Ingrida Šimonytė, Andrius Kupčinskas, Kazys Starkevičius, Rimantas Jonas Dagys, Kauno miesto savivaldybės atstovai, LPKTS vadovai, Kauno, Vilniaus, Ukmergės, Klaipėdos ir kitų filialų nariai, Lietuvos šaulių sąjungos ir kitų patriotinių organizacijų atstovai.

Gaudžiant būgnams šauliai su vėliauomis išsirikiavo Partizanų alėjos pakraščiuose. Renginio vedėjas Vilius Kaminskas priminė, kad 1949 metų Vasario 16-ąją LLKS tarybos Deklaraciją pasiraše LLKS tarybos Prezidiumo pirmininkas Jonas Žemaitis-Vytautas, Aleksandras Grybinas-Faustas, Vytautas Gužas-Kardas, Juozas Šibaila-Merainis, Bronislovas Liesis-Naktis, Leonardas Grigonis-Užpalis, Adolfas Ramanauskas-Vanagas, Petras Bartkus-Žadgaila. 1999 metais šis dokumentas pripažintas Lietuvos valstybės tēstinumui reikšmingu teisės aktu. 2010 metais Lietuvos laisvės kovos sajūdžio Deklaraciją pasirašiusiems aštuoniems partizanams suteiktas signataro, o vėliau dviem vadams – Jonui Žemaičiui-Vytautui ir Adolfui Ramanauskui-Vanagui – valsitybės vadovo statusas.

Sugiedoję Lietuvos valstybės himną, renginio dalyviai tylos minute pagerbė

žuvusių partizanų atminimą. Nuaidėjo trys salvės: tėvynei Lietuvai, Lietuvos partizanams, visiems kovojuusiems už Lietuvos laisvę.

Partizanų alėją iškilmingai atidare LPKTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas ir partizanas, LLKS štabo viršininkas Vytautas Balsys. Alėją pašventino buvęs politinis kalinas ir tremtinys, Kauno arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius.

Apie Partizanų alėjos idėją ir jos įgyvendinimą pasakojo LPKTS pirmininkas Gvidas Rutkauskas. Jis padėkojo LPKTS valdybos pirmininkei Rasai Duobaitei-Bumbulienei už atkaklumą ir pastangas, Kauno miesto savivaldy-

bei ir aukotojams – už lėšas Partizanų alėjos statybai.

Alėjos projekto autorius architektas prof. Jonas Anuškevičius atskleidė stelose vaizduojamą Vyčio kryžių simboliką: išlikę gyvi partizanai valstybės vadovų apdovanojami Vyčio Kryžiaus ordinais, o žuvusieji, tarp jų ir tie, kuriųvardo nežinome, lieka be apdovanojimų. „Šiose stelose vaizduojami Vyčio kryžiai tebūna kaip apdovanojimas kiekvienam žuvusiam partizanui,“ – sakė architektas.

Susirinkusiuosius pasveikino Kauno miesto savivaldybės vicemeras Andrius Palionis ir tarybos narys architektas prof. Jonas Audėjaitis.

(keliamas į 5 psl.)

LR krašto apsaugos ministro Raimundo Karoblio sveikinimas

Pokario partizanų kovos – vienas dramatiškiausiai Lietuvos istorijos laikotarpių. Lietuva neteko nepriklausomybės ir pakliuvo į itin atšiaurios totalitarinės diktatūros reples. Maža tauta organizuotai priešinosi okupacijai. Pasipriešinimą suvienijęs Lietuvos laisvės kovos sajūdis, 1949 pavasarį partizanų bunkeryje pasirašydamas Deklaraciją, deklaravo Lietuvos valstybės ir teisės tēstinumą.

Sunkus buvo tas laikas Lietuvai. Represijos, netekėjimai, kova prieš galinę, ką tik laimėjusių Antrajį pasaulyną karą milžinišką imperiją. Nepalažti, tvirtos valios ir nesugriaunamo ryžto vyrai ir moterys tikėjo kovos už laisvę prasme, savo pilietine pareiga valstybei.

Didvyriškas ginkluotas pasipriešinimas okupacijai šiandien yra tapęs nuolatinu priešškos propagandos ir informacinių atakų taikiniu. Ir mums svarbu suprasti, žinoti savo istoriją ir atsišpirti, kai mus juodina.

Nors ir kovojo vienai vieni ir žuvę kovoje, laisvės kariai galė gale liko nugalėtojai. Nugalėjo jų idėjos, jų deklaruota valstybė. Jų pasipriešinimo veikla – tai kelias į laisvę ir demokratiją sunkiausiu metu. Mes tą žygį pratęsime ir galiausiai laimėjome, atkūrė nepriklausomą Lietuvos valstybę.

Žvelgiant iš istorinės perspektyvos, simbolika yra tai, kad prieš 70 metų, tą patį 1949-ųjų pavasarij, kai pasirašyta LLKS tarybos Deklaracija, demokratinis pasauly, puoselėjantis demokratines vertėbes ir siekiantis jas apginti, įkūrė Šiaurės Atlanto sutarties karinį bloką, kurio dalimi tautos valia mes dabar esame ir galime jaustis tvirtai, prisidėdami savo jėgomis ir kliaudamiesi sąjungininkais. Šiemet sukaks jau 15 metų, kaip Lietuva yra galinėliausios pasaulio gynybos sistemos – NATO – dalis.

Puoselėkime savo istoriją. Atidarydami Partizanų alėją Kaune, deramai pagerbkime ir įvertinkime didvyrius. Likime tvirti ir didžiuokimės savo šalių garbinga praeitimi ir šių dienų pasiekimais.

Išdavikai, kolaborantai ir jų advokatai

Minėdami Vasario 16-osios – Valsybės atkūrimo dieną, visada pelnytai pagerbiame signatarus ir kitus žmones, kūrusius ir stiprinusius Lietuvos valstybę. Tačiau reikėtų prisiminti ir tokį, kurie nuo pirmųjų Nepriklausomybės dienų visaip trukdė jaunos valstybės kūrybai. Trukdė, kaip kas išmanė. Vieini prieš savo tévynę griebesi ginklo, kiti organizavo priešiskus mitingus, demonstracijas, streikus. Visus juos įkvėpė ir rėmė Rusijos bolševikai. Tai buvo tévynės išdavikai ir kolaborantai tokie, kaip: generolas Jonas Žiburkus, Antanas Sniečkus, Justas Paleckis, Petras Cvirka, Antanas Venclova, Salomėja Nėris ir kiti parsidavėliai bolševikams. Vienus jų sužavėjo 1905 metų revoliucijos socialistinės idėjos, kiti bolševikų bacila užsikrétė Pirmojo pasaulinio karo metu evakuoti į Voronežą, jaunesnieji – jau nepriklausomos Lietuvos gimnazijose paveikti savo bolševikuojančių mokytojų. Šiaulių gimnazijoje mokytojavęs Simonas Grybas susagitavo Joną Žiburkų. Keletą kolaborantu išperėjo Marijampolės gimnazija, kurią kažkas buvo pavadinęs „bedievų ir bolševikų perykla“. Maištingos dvasios jaunus poetus ir rašytojus patraukdavo socialdemokratų idėjos. Vėliau juos į savo pusę persiviliodavo komunistai.

Tų laikų tradicijų laikosi ir kai kurių šiandienos intelektualai, patikėjė savo talentu ir trokštantis būti visuomenėje reikšmingais. Nevienas jų yra tų laikų „revoliucionierių“ vaikai ar vakaiciai, dabar aršiai ginantys Marių Ivaškevičių ir jo romaną „Žali“, nepaisant Tomo Venclovo, Rašytojų sąjungos pirmininko Antano Jonyno (jo tévas yra parašęs eiliuotą laišką „Draugui Staliniui“), Martyno Budraičio (yra sovietinio partizanus niekinančio filmo aktoriaus Juozo Budraičio sūnus), Paleckų giminės astovų ir kitų. Čia pateikiu skaitytojams keleto didžiausių 20 amžiaus Lietuvos išdavikų ir kolaborantų biografijas.

Nuosekliai įjo išdavystės keliu

Prieš 100 metų Šiaulių gimnazistas Jonas Žiburkus nutarė pakelti ginklą prieš atskuriančią savo tévynę. Nuo to laiko būsimas raudonasis generolas

nuosekliai įjo išdavystės keliu, uoliai tarnavo mūsų tévynės priešams. Jis gyveno ir lankė gimnaziją kartu su Vladu Karveliu. Šiauliai tada buvo revoliucijų miestas. Jau 1903 metais darbininkai surengė didelį streiką ir mitingą su raudonomis vėliavomis prieš priespaudą ir patvaldytę. 1905 metų revoliucija giliai įsirėžė į gimnazistų atmintį. Gausios darbininkų demonstracijos kartojo si po kiekvieno caro policijos susidorojimo su demonstrantais.

J. Žiburkaus vaikystės draugas Vladas Karvelis pasirinko tarnavimą nepriklausomai Lietuvai. Deja, 1940 metais jis palūžo ir tapo okupantų tarnu. Tuo tarpu J. Žiburkus jau 1918 metais tapo bolševiku ir su ginklu stojo prieš savo tévynę. Pamiršo savo gimtają kalbą ir tapo sovietinės nomenklatūros elito nariu. 1915 metais Šiauliai buvo visiškai sugriauti ir sudeginti. Iš 23 tūkstančių gyventojų liko tik šeši. V. Karvelio ir J. Žiburkaus šeimos evakavosi į Voronežą. Čia abu būsimi generalai mokėsi lietuvių gimnazijoje. Lietuvių kalbos juos mokė Jonas Jablonskis. Žiburkus iš karto įsitraukė į kai ruolišką aušrininkų ratelį. Ten susipažino su „proletariiniu poetu“ Juliumi Janoniu ir su tikrais bolševikais.

1918 metais jų šeimos sugrįžo į Lietuvą. Jonas ir Vladas tėsė mokslus Šiaulių gimnazijoje. J. Žiburkus lankėsi bolševikuojančiu veikėjų sueigose. Jo matematikos ir geografijos mokytojas Simonas Grybas tapo bolševikų karionės Žemaičių artilerijos pulko komisaru. Jam pavaldus buvo J. Žiburkus. Tuo metu Lietuvoje kūrėsi savivalda ir sava milicia. Šiaulių bolševikai sumanė užgrobtį valdžią. Antanas Žemaitis caro armijos karininkas, vėliau vadinas Feliksu Baltušiu-Žemaičiu, Spalio perversmo metu perėjęs į raudonųjų pusę, ēmėsi vadovauti pučui ir lengvai užėmė Šiaulius. 1918 metų gruodžio 18 dieną paskelbė čia sovietų valdžią. Po keturių dienų Šiaulius užėmė Raudonoji armija. Ji mieste suformavo Žemaičių pulką. Jo vadu buvo išrinktas Žemaitis, o komisaru – S. Grybas. J. Žiburkus paskirtas į pulko štabo grupę taip pat iškruo savo valstybės priešu.

Laimei, bolševikai Šiauliųose šeimi-

ninkavo neilgai. Vasario 27 dieną įkovą su bolševikais stojo vokiečių batalionas ir per keletą dienų sumušė bolševikus. Tuo pat metu gen. Povilo Plechavičiaus Žemaičių partizanų rinktinė užėmė Radviliškį ir Seduvą ir susijungė su Joniškėlio partizanais. Raudonoji armija, iki šiol kontroliavusi vos ne du trečdalius Lietuvos teritorijos, traukėsi ir vėl ruo denį buvo išmesta iš Lietuvos per Dauguvos upę. Kartu su bolševikų ordinis iš šalies dingo ir J. Žiburkus.

Sovietų Rusijoje J. Žiburkus sparčiai kopė karjeros laiptais į viršų. 1924 metais jis tapo KP nariu. Malšino Rytu Karelės valstiečių sukilių, lankė Aukštųjų artilerijos vadų mokyklą, buvo patikimas, uolus bolševikų politikos vykdymo. Net 1937 metų valymas, kai buvo sušaudytas Jaronimas Urbona vičius ir Vytautas Putna, jo nepaliėtė. Kai 1941 metais buvo formuojama 16-oji lietuviška šaulių divizija, J. Žiburkus gavo generolo laipsnį ir vadovavo divizijos artilerijai. Čia jis sutiko vaikytės draugą generolą Vladą Karvelį, kuris 1940 metais perėjo tarnauti Sovietų sajungai. 1946 m. J. Žiburkus buvo paskirtas Pabaltijo karinės apygardos artilerijos viršininko vaduotoju. Vėliau vadovavo Vilniaus įgulai, galiausiai tapo Savanoriškos draugijos armijai, aviacijai ir laivynui remti LSSR respublikinio komiteto pirmininku. 1952–1974 metais (iki mirties) jis buvo LKP CK narys. Jis – sovietinės Lietuvos nomenklatūros elito narys. (Tekste naudota A. Lukšo straipsnio „Generolas J. Žiburkus: 100 metų išdavystės“ medžiaga)

Pilnas bolševikinių idėjų

Antanas Sniečkus gimė 1903 metais Šakių rajone pasiturinčių ūkininkų šeimoje. Tėvas buvo renkamas valsčiaus viršaičiu, mirė 1914 metais. Tais pat metais A. Sniečkus išvyko į Vilnių ir išstojo į gimnaziją. 1915 metais kartu su gimnazija evakuotas į Voronežą. Ten mokėsi lietuvių gimnazijoje. Klaušėsi Vinco Mickevičiaus-Kapsuko ir Zigmo Aleksos-Angariečio kalbų. Išstojo į „Visuomenininkų“ organizaciją, kuri buvo aiškios bolševikinės krypties. 1918 metais sugrįžo į Lietuvą jau

pilnas bolševikinių idėjų. 1920 metais išstojo į LKP. 1921 metais buvo arestuotas, grėsė kalėjimas. Todėl nutraukė ryšius su šeima ir emigravo į sovietinę Rusiją. Gyveno ir dirbo Smolenske, dalyvavo ypatingo paskirties (ČK) dalinių operacijoje prieš maištaujančius valstiečius. Mokėsi darbininkų fakultete prie Smolensko valstybinio universiteto, kurį baigė 1925 metais. Persikelė į Maskvą ir, tapęs Z. Aleksos-Angariečio pavaduotoju, išstojo į Maskvos liudies ūkio institutą. Kartu dirbo LKP sekcijoje prie Kominterno.

1926 metais Lietuvoje buvo sušau dyti keturi komunara, rengę ginkluotą pučą prieš Lietuvos valdžią. A. Sniečkus buvo parsūstas į Lietuvą susi printi pogrindyme esančios komunistų organizacijos branduolių (vadovavimą). 1927 metais A. Sniečkus susipažino su studente žydaite Mira Bordonaite. 1936 metais jie susituokė, bet kadaangi A. Sniečkus buvo pogrindyme ir turėjo slapstytis, tai santuoką įformino tik po Antrojo pasaulinio karo, prasidėjus antrai sovietinei okupacijai. A. Sniečkus savo žmoną labai mylėjo ir vertino. Jie turėjo sūnų Vladą ir duk terį Mariją. Vladas jau mirės, o Marija dar gyvena Vilniuje.

1936 metais A. Sniečkus buvo pa skirtas LKP CK pirmuoju sekretoriumi, kuriuo išbuvo iki pat mirties. 1939 metais A. Sniečkus buvo suimtas ir įkalintas Kaune. Dabar manoma, kad tai apsaugojo jį nuo neabejotinos pražūties, kai Sovietų sajungoje vyko nužmios Stalino represijos, kurių neišvengė ir Sniečkaus vadovas ir globėjas Z. Aleksa-Angarietis.

1940 metų birželio 15 dieną SSRS okupavus Lietuvą, A. Sniečkus buvo paleistas iš kalėjimo ir paskirtas Valsybės saugumo departamento (VSD) direktoriumi. Jis iš karto pradėjo arsią priešvalstybinę veiklą. Liepos 7 dieną patvirtino represinę „Priešvalstybių partijų ir kito vadovaujančio sėstato likvidacijos paruošiamųjų darbų ir operatyvinės likvidacijos“ planą. Prie rinkimus į „liaudies seimą“ buvo suimta ir saugumo rūsiuose nukankinta daug žymių visuomenės veikėjų.

(keliamas į 8 psl.)

Likimo sesės ir broliai paminėjo savo veiklos 30-metį

LPKTS Jonavos filialas ir choras „Viltis“ išsilmingai paminėjo savo veiklos 30-metį. Į Jonavos kultūros centro (KC) Didžiąją salę susirinko ne tik patys sukaktuvininkai, bet ir jų artimieji, būčiuliai, garbūs svečiai. Scenoje skambėjo dainos, netrūko prasmingų žodžių, pozicijos posmų ir nuoširdžių emocijų.

Priminė istorija

Minėjimas prasidėjo Lietuvos himnu. Tylos minute pagerbtas politinių kalinių ir tremtinių, žuvusių už tévynės laisvę, atminimas.

Buvusi ilgametė LPKTS Jonavos filialo valdybos pirmininkė Veronika Gabužienė susirinkusiesiems priminė šio padalinio bei KC politinių kalinių ir tremtinių choro „Viltis“ trijų dešimtmečių aktyvios veiklos istoriją. „Naujienų“ laikraštyje neseniai (8 ir 9 nume-

riuose) buvo publikuoti jos prisiminimai šia tema, todėl šiakart akcentuoseime tik kai kuriuos pasakojimo momentus.

„Tie, kurie patys ar jūsų šeimos narai patyrėte tremtį, lagerius, puikiai prisimenate laisvės troškimą, viltį ir tikėjimą, kad Lietuva bus laisva. Tos vilties, to tikėjimo per 50 metų okupantai nesugebėjo numarinti nei lageriuose, nei tremtyje, nei sušaudyti Lietuvos laukuose, kadangi partizanai kovojo šventai tikėdami, kad tévynė atgaus laisvę, o jų vardai nebus užmiršti“, – mintimis dalijosi V. Gabužienė.

Pasak jos, išsimintina Jonavos filialui data – 1988 metų lapkričio 13-oji, kai įvyko jo pirmatoko – „Tremtinio“ klubo steigiamasis susirinkimas. Po poros metų visuomeninė organizacija tapo LPKTS skyriumi, vėliau – filialu.

(keliamas į 4 psl.)

Ilgametė LPKTS Jonavos filialo pirmininkė Veronika Gabužienė

Ivykiai, komentarai

Burtai mesti!

Kažkoks šmaikštuolis atkreipė dėmesį, jog Vyriausioji rinkimų komisija (VRK) „pasirinko ne visai tinkamą laiką sunešti Prezidento rinkimų kandidato popierius“ – per mėnulio pilnatį. Taip jis reagavo į Petro Gražulio ketinimus dalyvauti Prezidento rinkimuose. Prie šmaikštuolio paminėtos pavardės galima drąsiai pridėti daugiau pavardžių: Kazimierą Juraitį, Alfonsą Butę, Mindaugą Puidoką...

Kaip bebūtų, VRK vasario 18 dienos posėdyje registravojenuoliu komisijai pretendentų būti kandidatais i Respublikos Prezidentus. Jos pranešime teigiamas: „Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų įstatymo 35 ir 36 straipsniais ir pagal pateiktus dokumentus nustatiusi, kad dokumentai atitinka Lietuvos Respublikos Konstitucijos 78 straipsnyje ir Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų įstatymo reikalavimus, nuspindė registruoti pretendentais būti kandidatais i Respublikos Prezidentus: Ingridą Šimonytę, Mindaugą Puidoką, Vytenį Povilą Andriukaitį, Gitaną Nausėdą, Saulių Skvernelį, Kazimierą Juraitį, Alfonsą Butę, Petrą Auštrevičių, Naglą Puteikį, Arvydą Juozaitį, Valentiną Mazuronį ir Petrą Gražulį. Posėdyje taip pat nuspresta iš-

duoti pretendentams būti kandidatais i Respublikos Prezidentus rinkėjų parašų rinkimo lapus.“

Teisės aktai ipareigoja VRK per tris dienas nuo pareiškinijų dokumentų gavimo dienos pretendentui išduoti rinkėjų parašų rinkimo lapus. Lietuvos Respublikos Konstitucija numato, kad kandidatas i Respublikos Prezidentus turi surinkti ne mažiau kaip 20 tūkstančių jo kandidatūrą palaikančių rinkėjų parašų. Taip pat Prezidento posto siekiantys pretendentai privalo sumokėti 4,6 tūkstančio eurų užstatą, kuris grąžinamas, jei rinkimuose kandidatui pavyksta surinkti bent septynis procentus balsų.

Taigi pretendentų tapti kandidatu i LR Prezidentus dabar laukia darbas – surinkti palaikančiųjų parašus.

Ką mes žinome apie pretendentus, kodėl jie sumanė tapti kandidatais? Matematika paprasta – rinkdamis parašus visi pretendentai išsiplėtė savo galimybėmis – juk kiekvienas parašas iš dalies reiškia ir balsą rinkimuose. Na, o jei dar ir pavyktų patekti į „finišo tiesią“, tai yra Prezidento rinkimus, tai iš visių galima sužinoti, kiek maždaug balsų gali tikėtis per ateinančius Europos Parlamento ir per Seimo rinkimus. Žinoma, rinkimų favoritais laikomiems Ingridai Šimonytei, Gitanui

Nausėdai ir Sauliui Skverneliui tokia statistika mažai terūpi, tačiau likusiems politikams (išskyru „egzotiskus“ Kazimierą Juraitį ir Alfonsą Butę) ji gali būti labai pravartai tariant politinę karjerą jau dabar esamose EP ar LR Seimo nario pareigose.

Visgi iš šalies žiūrint, kai kurių pretendentų užmojai tapti valstybės vadovu kelia didelių abejonių jų adekvatumu. Kai pagalvoji, kodėl jie taip elgiasi, negali atmetti minties, kad tų asmenų užduotis viena – savo pavyzdžiu diskredituoti Prezidento instituciją. Tiesa sakant, kai kurie tą patį jau dabar daro ir su Seimo nario vardu, elgdamiesi lyg moraliniai atskalūnai. Na, o tokie veikėjai, kaip K. Juraitis... Norėtumėte, kad šaliaiavodautų žmogus, kuris po „ilgadieniu“ išgertuvii sukelia skandalą ir puola muštis su iškviesčiais policininkais, apdaužo jam padėti bandančius medikus ir psichiatrą? (Štai ir kyla klausimas, iš kur tokie veikėjai gauna pinigų rinkimams?)

Taigi pretendentai i kandidatus LR Prezidento rinkimuose žinomi. Dideilių netikėtumų nebuvu, nebent tai, kad buvo tikimasi, jog i Prezidentus gali kandidatuoti Kauno meras Visvaldas Matijošaitis. Kiek žinoma iš žiniasklaidos, paskutinę dieną, kai pretendentai i Prezidento rinkimų kandidatus turė-

jo pateikti dokumentus VRK, Kauno meras lankėsi Vilniuje, Ūkio ministerijoje, paskui susitiko su R. Karbauskium, tačiau i VRK neužsuko. Anot vienoje televizijos laidovo kalbėjusio Seimo nario Eugenijaus Gentvilo, turbūt V. Matijošaitis išsiaiškino savo verslo reikalus Ūkio ministerijoje, o paskui atsisakė planų kandidatuoti, žinoma, „ne už aciū“. Na, galima bet kaip interpretuoti šias sasajas „ministerija-Karbauskis-kandidatavimas“, bet tikrai nesitiki, kad V. Matijošaitis nedirba su R. Karbauskium ranka rankon. Tad gal teisus vienas „Facebook“ komentatorius, sakydamas „Matijošaitis buvo nuvykęs į Vilnių pas Karbauskį duoti jam nurodymus, kaip toliau dirbtai perimant valdžią Lietuvoje. Ir paskui grįžo į Kauną. Na negali jis pats atsidurti po padinamuoju stiklu, negali!“

Ką turėjo tas komentatorius galvoje, nežinia, tačiau nepamirškime, kad apie V. Matijošaičio sėkmingą verslą Rusijoje jau ne kartą yra prasitarusi mūsų žiniasklaida, kaip, beje, ir apie R. Karbauskio. O tas verslas, pasirodo, kai kur kertasi su ES sankcijomis Rusijai. Štai šiuo atžvilgiu ir R. Karbauskium palankesnis kandidatas yra S. Skvernelio asmuo, kurio niekas nedrįs kaltinti turint verslo ryšį su putinistine Rusija.

Gintaras MARKEVIČIUS

Kauniečių geriamam vandeniu gali kilti grėsmė

Seimo Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų (TS-LKD) frakcijos nariai Andrius Kupčinskas ir Kazys Starkevičius kreipėsi į Aplinkos ministeriją, Geologijos tarnybą, Lietuvos Vyriausybės atstovą Kauno apskrities, Valstybinę teritorijų planavimo ir statybos inspekciją bei Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą, siekdami atkreipti dėmesį į Kauno miesto tarybos sprendimą, kuriuo norima sumažinti Vičiūnų vandenvietės griežto režimo sanitarinės apsaugos zoną.

Iškilo reali grėsmė kauniečių geriamo vandens šaltiniams, kadangi vandenvietės plotai – skanus kąsnis nauju sklypų formavimui. Praėjusių savaitę Kauno miesto tarybą pasiekė sprendimo projekta, kuriuo Vičiūnų 1-osios vandenvietės apsaugos zonas juostos teritorija mažinama ketvirtadaliu ir sumažės nuo esamo 27,8 hektaro ploto iki 20,7 hektaro, tai yra 7,1 hektaro. Tai sudaro ketvirtadalį visos šios vanden-

vietės zonas, kuri yra griežto režimo, teritorijos. Pažymėtina, kad priimant sprendimus, nebuvu atliekamas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas SPAV, kuriam šiuo atveju turėtų būti skirtas ypatingas dėmesys, nes siekiant išsaugoti tiekiamo vandens švarą ir kokybę, didžiausias dėmesys turi būti skiriamas vandenvietės apsaugos zonas griežto režimo juostos priežiūrai. Šioje juosteje draudžiama bet kokia veikla, tiesiogiai nesusijusi su požeminio vandens paėmimu, gerinimu ir tiekimu.

„Dar vienas svarbus aspektas. Eigulių–Kleboniškio vandenvietė gauna vandenį iš Neries požeminio vandens baseino, kuris avarijos Astravo jėgainėje atveju bus užterštas radioaktyviumi vandeniu. Baigus Kleboniškio–Eigulių vandenvietės veiklą papildomus geriamojo vandens kiekius tektų paimti iš Vičiūnų ir Petrašiūnų vandenvietių. Šios vandenvietės turi spręstinį problemą. Petrašiūnų vandenvietės išky-

šilio grėžiniai jau užtampontuoti, teritorija atiduota miesto reikmėms. Senosios vandenvietės teritorijoje veikiančių kai kurių grėžinių vandenye jau fiksuojami arseno junginiai. Jų kiekiai kol kas dar neviršija leistinų normų, bet negalime prognozuoti jų kiekio augimo ateityje“, – teigė A. Kupčinskas.

Seimo narių nuomone, šiuo metu jungiantis naujiems vartotojams mieste ir aplinkinėse priemiestinėse zonoje, taip pat didėjant miestiečių pajamoms, pakeliamo vandens kiekiai auga. Miestui toliau vystantis ateityje tikrai augs geriamo vandens poreikis. Geriamo vandens ištekliai Lietuvoje yra didžiausia vertybė. Tai aktualu šiltėjant planetos klimatui ir mažėjant geriamojo vandens atsargoms.

„Vičiūnų vandenvietėje per metus išgaunama 5,7 milijono kubinių metrų – maksimalus vandens kiekis. Tai sudaro 24 procentus viso miestui reikalingo geriamo vandens. Tačiau grė-

žinių gyvavimo laikas tik apie 20 metų. Po to nauji grėžiniai rengiami kitose vandenvietės teritorijoje, nes esamoje aplinkinis gruntas tampa nepralaides vandeniu. Iškyla klausimas, kur teks gręžti grėžinius, užstačius vandenvietės teritoriją“, – pažymėjo K. Starkevičius.

Primename, kad Kauno centralizuotas vandentiekis buvo pastatytas ir pradėjo veikti 1929 metų gruodžio 15 dieną. Statyba rūpinosi žymiausi to meto inžinieriai ir specialistai: S. Kairys, P. Andriulis ir kiti. Pastatyta vandentiekio sistemą atidarė burmistras Jonas Vileišis, pašventino kanauninkas Juozas Tumas-Vaižgantas. Tai buvo didžiausia miesto vertybė, leidusi aprūpinti miestiečius švariu geriamu vandeniu ir atsisakyti atvirų gatvių kanalizacijos latakų. Nuo to laiko vandentiekio sistema buvo plėtojama ir vystoma geriausiai Europinių miestų pavyzdžiu.

www.tsajunga.lt

Prezidentė siūlo atverti visuomenei valstybės registrų duomenis

Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė siūlys į Seimo pavasario sesiją įtraukti valstybės turimų duomenų atvėrimo visuomenei iniciatyvą, kuri leis užtikrinti viešajį interesą ir konstitucinę visuomenės teisę į informaciją, sudarys prielaidas didesniam skaidrumui.

Jau nuo šių metų pradžios šalies vadovės iniciatyva visų valstybės registrų duomenys nemokamai prieinami visoms valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, todėl kitas žingsnis turi būti valstybės registrų atvėrimas visuomenei.

Prezidentės iniciatyva turėtų paskatinti visas duomenis valdančias valstybės institucijas imtis veiksmų ir spar-

čiau juos atverti visuomenei.

Tėsdama kovos su korupcija politiką, Prezidentė taip pat siūlys priemones viešojo sektorius atvirumui ir nepriklausomumui nuo politinių ciklų didinti. Inicijuojamos Darbo kodekso pataisos, kurios stiprins viešojo sektorius skaidrumą ir stabdys korupciją, nepotizmą. Numatoma, kad viešajame sektoriuje įdarbinamiems vadovams ir specialistams būtų skelbiamos viešos atrankos.

Prezidentė primena Seimui jau pateiktų teisės aktų projektų svarbą, užtikrinant sąžiningą konkurenciją ir var-

totojų apsaugą, mažinant antstolių galimybes piktnaudžiauti įgaliojimais, pažabojant korupciją, formuojant tik aukštos ir nepriekaištingos reputacijos teisėjų korpusą.

Taip pat pateikimo Seime laukia šalies vadovės iniciatyva parengtos Viešųjų pirkimų įstatymo pataisos, kurių tikslas – depolitizuoti viešuosius pirkimus, nustatant draudimą valstybės politikams ir politinio pasitikėjimo valstybės tarnautojams dalyvauti viešųjų pirkimų komisijose.

Prezidentės spaudos tarnyba

Likimo sesės ir broliai paminėjo savo veiklos 30-metį

(atkelta iš 2 psl.)

Per tą laiką nuveikta daug darbų, kurių savotišku simboliu tapo Jonavos kapinėse iškilusi koplyčia, skirta negrūžusiems tremtiniams ir politiniams kaliniams atminti. Jos idėja 1990 metų sausį inicijavo Antanas Gabužis, o palaikė ir per porą metų padėjo įgyvendinti daugybė žmonių.

1989-ujų gegužės 22 dieną, miesto kino teatro salėje prisimenant didžiausią 1948 metų tremtį, dainavo ir ką tik įsikūrės „Tremtinio“ klubo choras, vadovaujamas Antano Gabužio. Vien per pirmajį savo veiklos dešimtmetį choras „Viltis“ 110 kartų koncertavo įvairiuose renginiuose, šventėse, o ir vėliau koncertų nestigo.

Jau 20 metų šiam kolektyvui vadovauja politinio kalinio dukra Violeta Michelkevičienė. V. Gabužienė, kadai-se kūrusi šį chorą ir dabar jame tebedainuojuanti, be kitų dalykų, dėkoja vadovei už kantrybę.

Baigdama kalbą, ji visus kvietė Lietuvos himną giedoti ne lūpomis, o širdimi. Jei jo priesakų būtų laikomasi, Lietuva klestėtų.

Skambėjo dainos

Šventinį koncertą pradėjės Jonavos KC mišrus chorus „Zemyna“, kuriam taip pat vadovauja V. Michelkevičienė, atliko Gabrielio Forė kūrinį „In paradisum“ (solistė Ainė Kvedaravičienė, koncertmeisterė Skaidrė Reznikovienė). Juos keitė chorus „Viltis“ su daina „Lietuva“, vėliau jungtinis chorus, kuriame prie jonaviečių prisijungė iš kaimyninių rajonų atvykę buvusių tremtinių ir politinių kalinių mišrūs chorai. O kartu dainuoja pakaitomis dirigavo Ukmergės choro „Tremtinis“ vadovė Julija Juodienė, Kauno choro „Ilgėsys“ chormeisteris Mindaugas Šikšnias, Kėdainių choro „Diemedis“ vadovas Algirdas Kučiauskas, V. Michelkevičienė. Skambėjo lietuvių liaudies, tremtinių, partizanų, laisvės kovotojų sukurtos dainos.

Dar vienas nuoširdus pasiromėmas – buvusio tremtinio, muzikanto Juozo Laurinaičio su keturiais dainininkais atlikta daina „Akordeono garsai“ (muz. ir žodžiai – J. Laurinaičio).

Koncertinę programą sujungė jos vedėjo Jono Andriulevičiaus intarpai, kuriuose dažniausiai skambėjo tremtų patyrusiu poetų posmai. Koncerto pabaigoje dainą „Lietuva brangi“ (muz. Juozo Naujalio, žodžiai Maironio) kartu su choristais traukė ir dauguma susirinkusiu.

Dėkojo ir sveikino

Galiausiai scenoje liko tik jubilieju svenčiantys jonaviečiai. Jie sulaukė daug padėkų, sveikinimų, prasmingų palinkėjimų ir patys dėkojo savo bičiuiliams, pagalbininkams, rėmėjams. LPKTS valdybos pirmininkės pavaduotoja Ona Aldona Tamošaitienė, pasveikinusi Jonavos filialo narius, įteikė padėkas ir simbolines dovanas Janei Paulauskienei, Evaldui Makutėnui, V. Michelkevičienei ir V. Gabužienei.

Sveikinimo žodžius sukaktuviniukams tarę rajono Savivaldybės meras Eugenijus Sabutis ir administracijos direktoriaus pavaduotoja Vijolė Šaudauskiene puokštės gėlių taip pat skyré V. Gabužienei bei V. Michelkevičienei. Chorą „Viltis“ jubiliejaus proga sveikino KC direktorius Sergejus Jefimenka. Kiekvienas choristas, koncertmeisterė S. Reznikovienė bei muzikantas J. Laurinaitis ir kiti gavo po padėką ir dovanelę. Padėkos skirtos ir atvykusių chorų vadovams. Kaip ir dera, jubiliatai pamaloninti tortu.

I tremtinius taip pat kreipėsi Tėvynės sajungos-Lietuvos krikščionių demokratų Jonavos skyriaus pirmininkas Gintas Jasiulionis ir jo kolegas Algimantas Dabašinskas bei Jolita Peleckienė. Padėkota už bendrą darbą, V. Gabužienė pradžiuginta rožių puokštė ir saldžia dovana. Chorui skyriaus vardu įteiktas sveikinimo raštas, o kiekvienam choristui – po rožę.

Büreliui žmonių padėkojo ir dovanėles įteikė ir dabartinė LPKTS Jonavos filialo pirmininkė Irena Tomaševičienė. Už ilgametį dalyvavimą chore padėką gavusi V. Gabužienė patikino: „Ką nuveikėme – tai nelaukdami ir nesitikėdami kokio nors įvertinimo, o darėme tai, ką reikia, ką mums diktavo širdis ir kur jautėme pareigą.“

„Vilties“ choristai dar sveikino ir

Jonavos filialo buvusių tremtinių chorus „Viltis“

Sveikiname

*Garbingo amžiaus jubiliejas –
Vainikas metų praeities,
Kur rasi smilgų ir lelijų.
Tokia pusiausvyra lemties,
Kad pilkų dieną šventė keičia...*

Garbingo 100 metų jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname Valeriją ČELIAUSKAITĘ ir linkime stiprios sveikatos, šviesių akimirkų, vilties, artimųjų šilumos, sielos ramybės ir Dievo palaimos.

LPKTS Šilutės filialas

**Draugės, susipažinusios tremtyje,
Bronė ir Genutė Damaševičiūtės iš Šiaulių**

Jubiliejinio gimtadienio proga sveikiname:
Genė SUVAIZDYTĖ-KIAULĖNIENĖ – 90-ojo,
Stėfė PALIVONAITE-ŠAKALIENĖ – 85-ojo.
Telydi Jus viltis, ramybę ir Švč. Marijos globa.

LPKTS Rokiškio filialas

Gražaus jubiliejaus proga sveikiname LPKTS Varėnos filialo narius:
Apoloniją MELEŠIENĘ – 85-ojo,
Danutę MORTŪNAITĘ – 75-ojo.
Linkime geros sveikatos ir Dievo palaimos.

LPKTS Varėnos filialas

Gerbiamas dr. Petras GVAZDAUSKAI,

Jums – aštuoniasdešimt penkeri!

Džiugu, kad šiame pasaulyje esate ne vienišas: su Jumis žmona, vaikai, vaikaičiai, giminės, artimieji ir mes – likimo ešelonų broliai, sesės, kolegos, bendražygiai. Priimkite nuoširdžius sveikinimus garbingo jubiliejaus proga:

*Tegul Jūsų sveikata išlieka stipri.
Tegul Jus glamonėja saulės šiluma.
Tegul Jūsų namai būna pilni džiaugsmo.
Tegul Jūsų širdis ištvermingai plaka gyvenimo kelyje.
Tegul Jus lydi Dievo palaima!*

LPKTS Vilniaus skyrius

Lietuvos Respublikos Seimas informavo, kad patvirtinti 2019 metų Gabrielės Petkevičaitės-Bitės atminimo medalio „Tarnaukite Lietuvi“ laureatai. Konkurse už filantropinę veiklą, pilietiškumo ir demokratijos skatinimą, savanorystės kultūros sklaidą, visuomeniškai aktualią publicistiką vertinimo komisijai buvo pateikta 40 kandidatūrų. Malonu, kad šis garbingas apdovanojimas skirtas ir LPKTS rekomenduotam kauniečiui rašytojui Stanislovui ABROMAVIČIUI.

Kaip žinote, Stanislovas Abromavičius yra mūsų laikraščio talkininkas, dešimties knygų apie partizaninį karą, tremtį autorius, išleidęs į gyvenimą dar apie keturias dešimtis knygų vaikams, poezijos, prozos rinkinių. Stanislovas Abromavičius gimė 1944 metais Rumšiškėse, yra Lietuvos rašytojų sąjungos narys.

Sveikiname rašytoją su garbingu apdovanojimu ir linkime naujų prasmingų darbų.

„Tremtinio“ redakcija

Nuotraukoje: S. Abromavičius (kairėje) su LPKTS vadovais Rasa Duobaitė-Bumbuliene ir Gvidu Rutkauskui knygos „Tremties vaikai“ pristatyme

dėkojo savo vadovei. Jiems patiems gražių žodžių ir padėkos, pagarbos ženklu negailėjo tiek jonaviečių, tiek svečių chorų atstovai. Nuo visų sveikinimų susigraudinusi V. Michelkevičienė kalbėjo: „Ačiū už patirtą bendrą jausmą muzikoje. Ji sujungia dievų ir žmonių pasaulius.“ Moteris pasidalijo ir paprasta laimės formulė: „Gerbk savo tėvą ir motiną, ir būsi laimingas.“

Likimo sesės ir broliai dar ilgai bendravo prie arbato ir kavos puodelio, kur persipynė šventinė nuotaika ir skaudūs prisiminimai.

Kitą dieną, sekmadienį, Šv. apaštalo Jokūbo bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios už gyvus ir mirusius Jonavos filialo politinius kalinius ir tremtinius.

Vera SEMIONOVA
Kęstučio Putelio nuotraukos

2019 m. vasario 22 d.

Tremtinys

Nr. 8 (1318)

5

Minaičiuose pagerbtti 1949 metų vasario 16-osios LLKS tarybos Deklaracijos signatarai

Vasario 15-ąją Minaičiuose, Radviliškio rajone, tradiciškai minimos Lietuvos laisvės kovos sajūdžio tarybos Deklaracijos pasirašymo metinės, o šiemet sukaktis – jubiliejinė, tad ir minėjimas išskirtinis. Į Radviliškio rajoną išsiruošė ir pilnas autobusas kaukiečių, pakvestų Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos valdybos pirmininkės pavaduotojos Onos Aldynos Tamošaitienės.

Kelionė tikrai neprailgo, nes kartu keliavo puiki kompanija. Visi pasakojo istorijas, dalijosi prisiminimais ir įsidėtais skanėstais, o kartu keliavęsių Lietuvai jubiliejinių metų legenda prof. Liudas Mažylis išsamiai pasakojo apie 1918-ųjų Nepriklauso-mybės Akto ir 1949-ųjų LLKS Deklaracijos svarbą, pasirašymo aplinkybes bei aktualumą nūdienos kontekste. Prisiminimais apie Prezidentą, partizanų generolą Joną Žemaitį-Vytautą pasidalijo jo dukterėcia Aušra Vilkišienė, kiti keliautojai. Nors atvykus oras pasitiko nekokši, tačiau į renginį vietą traukiančių žmonių gausa maloniai nustebino. Cia sutikome daugybę pažįstamų veidų ir artimų bičiulių iš LPKTS filialų.

Partizanai buvo Lietuvos kariuomenė, o aštuoniems jų, pasirašiusiems LLKS tarybos Deklaraciją, suteiktas signataro statusas, dviem – valstybės vadovo vardas, tad ir renginys buvo neeilinis – su gausiomis Lietuvos kariuomenės pajėgomis ir aukščiausiais valstybės vadovais.

Minaičių kaime, Miknių–Petrėčių sodyboje, prie atkarto partizanų bunkerio ir memorialo Lietuvos laisvės kovos sajūdžiui, susirinkę Lietuvos žmonės pagerbė partizanų, padėjusių galvas už tévynę, atminimą. Prasmin-

gai apie Lietuvos valstybės kūrimą, neįkainojamą partizanų auką Lietuvai, Lietuvos vyru drąsą ir ryžtą ginti savo valstybę, aukojant asmeninius interesus, kalbėjo renginyje dalyvavę LR Seimo pirmininkas Viktoras Pranckietis, Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos–Atkuriamojo Seimo pirmininkas prof. Vytautas Landsbergis, Lietuvos kariuomenės vadas

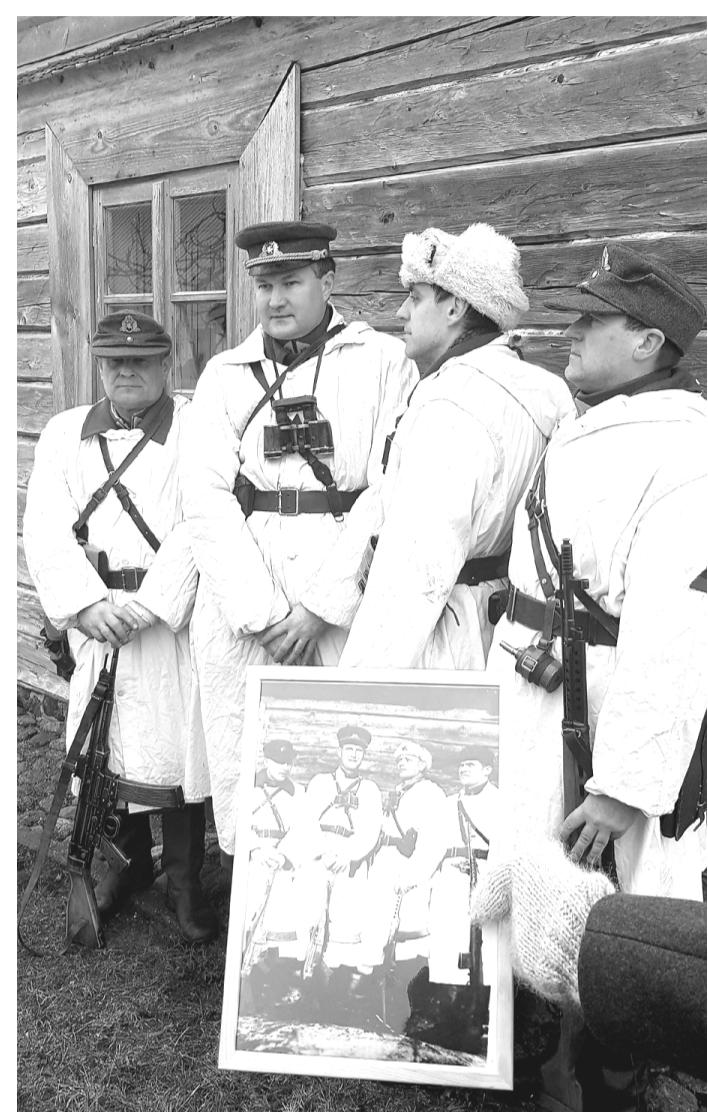
gen. ltn. Jonas Vytautas Žukas, atkurto Lietuvos laisvės kovos sajūdžio štabo viršininkas, Vyčio Kryžiaus ordino kavalierius Vytautas Balsys, Deklaracijos signataro Adolfo Ramanauskos–Vanago anūkė plk. ltn. Inga Jancevičienė.

Vėliau visi susibūrė prie laužo, vaisinės kareiviška koše, apžiūrėjo atkurtą partizanų bunkerį. Cia rekonstruk-

torių klubas „Partizanas“ atkūrė istorinę nuotrauką.

Išvyka buvo puiki ir įkvėpė paklumo artėjantiems Valstybės atkūrimo dienos renginiams bei kitą dieną Kaune vykusiam Partizanų alėjos atidarymui.

Rasa DUOBAITĖ-BUMBULIENĖ,
LPKTS valdybos pirmininkė

Kaune atidaryta Partizanų alėja

(atkelta iš 1 psl.)
Jie priminė, kad daļi alėjos įrengimo kaštų savivaldybė finansavo iš projekto „Kauno akcentai“ ir pasidžiaugė gražiu šios idėjos įgyvendinimu.

Partizanas, LLKS štabo viršininkas Vytautas Balsys partizanų vardu dėkojo už atiduotą pagarbą ir įvertintą partizanų kovą.

Partizanų alėjos įrengimo iniciatori-

rė, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbuliénė džiaugėsi, kad pagaliau pavyko įgyvendinti šviesios atminties LPKTS vadovų Antano Lukšos ir Jūratės Marcinkevičienės sumanymą – Kauno senosiose kapinėse, šalia paminklo „Žuvusių už Lietuvos laisvę Motinoms“, įrengti Partizanų alėją ir jamžintivisų laisvės kovotojų atminimą.

1918-ųjų Vasario 16-osios Akto suradėjas prof. Liudas Mažylis aptarė 1918 metų Vasario 16-osios Akto ir 1949 metų LLKS tarybos Deklaracijos reikšmę.

Iškilmingą alėjos atidarymą užbai-gė solistė Andrijana Filinaitė, atlikusi daina „Laisvė“.

Vėliau renginys tęsėsi Lietuvos švietimo istorijos muziejuje, kur daly-

vai galėjo sušilti prie puodelio karštos arbato ir pasiklausyti Vytauto Didžiojo karo muziejaus istorikės dr. Aušros Jurevičiūtės pranešimo „Lietuvos kariuomenės karininkai partizaniniame kare“ ir VšĮ „Kauno tvirtovės parkas“ vadovo, karo istoriko dr. Valdo Rakūčio „Deklaracijos reikšmė Lietuvai ir pasaulyi“.

„Tremtinio“ inf.

LPKTS Ukmergės filialui – 30 metų

Ukmergėje jau 1988 metų rugpjūtį Baldų kombinato salėje susibūrė iniciatyvinė buvusių politinių kalinių bei tremtinių grupė (V.Laugalis, S.Žižys, P.Kanapeckas, J.Kuodis, Z.Vašatkevičius), apie 15 žmonių ir nusprendė įkurti klubą „Tremtinys“.

1989 metų kovo 18 dieną ir įvyko steigiamasis susirinkimas, kuriame pirmininku buvo S.Žižys, sekretore M.Laugaliene, nuo tada ir laikoma ši data Ukmergės klubo įkūrimo data.

Pirmasis LPKTS Ukmergės skyriaus pirmininku buvo išrinktas kunigas Viktoras Aukštikalnis.

1990 metais kunią iškėlus iš Ukmergės į kitą parapiją, ji pakeitė S.Žižys, buvęs Taujėnų krašto partizanų ryšininkas, turėjęs Klajūno slapyvardį, 1950 metų Vorkutos lagerio politinis kalinas. 1992 metais pirmininku išrinktas P.Kanapeckas, 1950 metų Ypatingojo režimo Karagandos lagerių buvęs politinis kalinas. 1993 metais pirmininku tapo Albinas Zailskas, buvęs 1945 metų Permės tremtinys, filialui vadovavęs beveik 19 metų. Pasiligojus Albinui Zailskui, 2012 metais pirmininke buvo išrinkta politinio kalinio dukte Rita Jasaulenkienė.

Nuo 2014 metų LPKTS Ukmergės filialui ēmė vadovauti Aldona Kalesnienė, gimusi Krasnojarsko srityje, tremtinių šeimoje.

Pirmasis dešimtmetis (1989–1999) buvo ypač sunkus ir atsakingas, paskirtas kraugeriško raudonųjų režimo nužudyti asmenų palaikų paieškoms, perlaidojimui ir jų atminimo jamžinimui. Šiuo laikotarpiu buvo iškasta ir perlaidota Dukstynos kapinėse Partizanų alėjoje 211 partizanų iš Pivonijos šilo, Viidiškių, Taujėnų, Pabaisko, Lyduokių seniūnijų. Šiame sunkiame darbe padėjo daug savanorių, o palaikus sudėjo gydytojai Julijona Adamonytė ir Eugenijus Piešina.

Skyrius labai išaugo

Buvo organizuojami įvairūs patriotiniai renginiai miesto centre prie Nepraklausomybės paminklo. Ukmergės rajone buvo statomi paminklai, Dukstynos kapinėse atsirado paminklinis akmuo žuvusiems partizanams, negrižusiems tremtiniams. Technika ir patarimais nuoširdžiai padėjo tuometinės kelių statybos viršininkas J. Daunys, užrašus iškalė V. Žentelis.

Tuo metu LPKTS Ukmergės skyrius įsijungė ir į rajono politinį gyvenimą. 1997 metais mūsų skyriaus atstovas V. Grušauskas išrenkamas Ukmergės rajono savivaldybės meru.

Antrame dešimtmetyje (2000–2009) teisiamā rezistencijos aukų atminimo jamžinimo veikla, dalyvaujama Savivaldos ir Seimo rinkimuose. 2004 metais LPKTS tampa nevyriausybine organizacija, o skyriai pervadinti filialais. 2007 metais padedant LGGRT centrui prie Švč. Trejybės bažnyčios atidengiamas Atminimo kryžius „Tremtiniams ir politiniams kaliniams atminti“, kuri pašventino arkivyskupas Sigitas Tamkevičius.

Nuo 2014 metų LPKTS Ukmergės filialas aktyviai įsijungia į visuomeninę veiklą, pradeda dalyvauti NVO ir Svei-

katingumo rėmimo programų konkursuose. NVO programos lešomis buvo pastatyta ir atnaujinta daugiau kryžių: tai kryžius Stalinizmo aukoms atminti Vaižganto kapinėse, nauji pastatyti kryžiai Pašilės kapinėse, Pivonijos šile, rekonstruotas Atminimo kryžius žuvusiems partizanams Daržų gatvėje, Kazimieravos kaime. Padėdant LGGRTC Aukų rėmimo fondui ir Ukmergės savivaldybei, pastatytas naujas paminklas „Iš tremties negrižusiems“ Vepriuose ir kiti.

Trečiąjame dešimtmetyje daug dėmesio skiriama buvusių rezistencijos dalyvių prisiminimams rašytiniuose leidiniuose, atmintinų vietų jamžinimui.

Daug organizuojama pažintinių kelionių į Lietuvos vietas, menančias laisvęs kovas, rūpinamasi sveikatingumu ir žmonių laisvalaikio praleidimu, organizuojama daug renginių tremtiniams, partizanams atminti. Nemažai dėmesio skiriama jaunosios kartos patriotiniams ugdymui: susitikimai su buvusiais tremtiniais, politiniais kalinių, įvairios akcijos, jau tradicinės viktorinos „Ką žinai apie pokario kovas?“ organizavimas, „Misija Sibiras“ ekspedicijos pristatymas.

Svarbu ir tai, kad visus renginius stengiamės viešinti rajono spaudoje, sa-vaitraštyje „Tremtinys“. Užsiūmame ir leidybine veikla, asmeniškai leidžia savo poezijos rinkinius mūsų filialo poetės M. Adomavičienė, Z. Stunženienė.

„Laiko atodangų“, skirtų LPKTS visų filialų veiklai 1999–2013 metais jamžinti, knygos „Atmintis atgijusi paminkluose“ bendraautorius – filialo valdybos narys Aleksandras Gražys. Knijoje „Tremties vaikai“ trečioje dalyje pateikiti ir Ukmergės filialo narių prisiminimai.

Knygoje „Viltis sugrįžti“ sudėti Ukmergės rajono politinių kalinių bei tremtinų prisiminimai. Ji išleista 2017 metais, šiuo metu ruošiama antra knyga.

2016 metais išleistas lankstinukas „LPKTS Ukmergės filialas“. Filialo 30-mečio proga išleistas lankstinukas ir „Metraščio I-II dalys“ apie filialo veiklą. Dėkingi esame leidyklos vadovui V. Mikalajūnui.

Nuo 1990 metų kasmet pirmajį rugpjūčio šeštadienį Ariogaloje dalyvaujame buvusių Lietuvos tremtiniių, politinių kalinių ir Laisvės kovų dalyvių sąskrydyje „Su Lietuva širdy“. Ši renginį visada puošia ir LPKTS chorai, tarp jų ir Ukmergės mišrus choras „Tremtinys“, kuris švęs savo 30-metį metų pabaigoje.

Mūsų šventė buvo graži ir prasminga. Sulaukėme ir daug garbių svečių, atskubėjusių mūsų pasveikinti.

Ne vieną žiūrovą salėje pravirkdė Širvintų rajono Anciūnų mėgėjų teatras su savo spektakliu „Vagonų dundesy atgyja mano dienos jaunos“, kuris nukėlė mus į tuos baisius, jau primirštus laikus. Duok, Dieve, kad tremties lemtis aplenkė mūsų vaikus ir vaikaičius.

Širvintai – artimiausiai mūsų kaimynai, todėl daug bendrų projektų su LPKTS Ukmergės filialu. Sveikindama Širvintų filialo pirmininkę bei vicemerę Irena Vasiliauskienė kalbėjo ir apie bendrus žygius su jaunimu partizanų takais.

Labai gražiai pasveikino ukmergiškiai tarybos nariai Darius Varnas, Ro-

mas Pivoras, Ukmergės rajono meras Rolandas Janickas, LPKTS tarybos pirmininkė V.V. Margevičienė, Ukmergės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoja Agnė Balčiūnienė, palinkėdama būti stipriais ir dvasingais, nors ir esame gūdžiuoseistorijos pamokų liudininkais.

Sveikino labai miela Ukmergės neigaliųjų draugijos pirmininkė Dalia Unikauskienė, gėlininkų draugijos pirmininkė Zina Zarankienė ir kitų organizacijų atstovai.

Kalbėdamas LPKTS pirmininko pavaduotojas Gediminas Uogintas pabrėžė, kokį vaidmenį suvaidino partizanai Lietuvos laisvės kovoje. Įvertino Ivaškevičiaus romaną „Žali“, kuriame šmeižiami partizanai, o ši knyga įvertinta nacionaline premija.

LPKTS Kauno filialo pirmininkas Vladas Sungaila palinkėjo ir toliau vykdyti aktyvią veiklą, Kauno arkikatedros bazilikos kunigas, poetas, Lietuvos Kalėlių Bažnyčios Kronikos platintojas, dalyvavęs Lietuvos laisvės lygos veikloje, kunigas Robertas Grigas.

„Už nuopelnus Lietuvai“ Antrojo laipsnio žymeniu apdovanota mūsų filialo valdybos pirmininkė Aldona Kalesnienė, gėlininkų draugijos pirmininkė Zina Zarankienė ir kitų filialo bei valdybos narių apdovanoti padėkos raštais, dovanėlėmis, gélémis.

Nuoširdžiai dėkojame visiems dalyvavusiems mūsų jubiliejinėje šventėje.

Tamara REINGARDTIENĖ,
LPKTS tarybos narė,
LPKTS Ukmergės filialo
valdybos narė

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumerata priimama iki kiekvieno mėnesio 28 dienos bet kuriame „Lietuvos pašto“, „Pay Post“ skyriuje,

per „Lietuvos pašto“ laiškininką, paskambinius informacijos tel. 8 700 55 400,

internetu www.prenumeruok.lt.

Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį.

Prenumeratos indeksas 0117. Kaina:

**1 mėn. – 2,65, 3 mėn. – 7,96,
6 mėn. – 15,91 euro.**

2019 m. vasario 22 d.

Tremtinys

Nr. 8 (1318)

7

Už Lietuvos laisvę kovojo ir ukrainiečiai

LLA Žemaičių apygardos Alkos rinktinės vado Kazimiero Venckaus-Adomaičio 1947 metų lapkričio 24 dienos įsakyme Nr. 22 rašoma: „Buvusį LLA Mažeikių rinktinės „Alka“ štabo viršininką „AMBO“, šiu metų rugsėjo 18 d. nu-kautą prie Židikų miestelio su-sišaudymo metu su enkavedis-tu gauja, nuo mirties dienos iš-braukti iš rinktinės sarašu.“

Kas buvo AMBO? Nei var-do, nei pavardės, ir nežinia, ko-kiomis aplinkybėmis jis žuvo?

Židikų garnizono 12 karei-vių grupė 1947 metų rugsėjo 18 dieną Židikų–Sedos kelyje, Osteikių kaimo ribose, susiti-ko iš krūmų vežimu išvažiuo-jančius 4 partizanus. Susišaudymo metu trys vežime sédėjė vyrai pabėgo. Šalia vežimo įėjës vyras atsišaudydamas pasi-traukė į krūmus. Išgirdę šaudy-mus atskubėjo dar 20 Židikuose dislokuoto Vetrovo MGB divizijos dalinio kareivių. Ap-supę krūmus, jie liepė partiza-nui pasiduoti.

Kaip rašoma MGB ataskai-toje, apsuptasis sakės: „Karei-viai, gyvas aš nepasiduosiu, sa-vo gyvybę atiduosiu už nepri-klausomą Lietuvą. Jūs karei-viai ir aš kareivis. Nenumeski-

te mano kūno kur nors i pelkę, palaidokite mane Židikų kapi-nėse. Aš ukrainietis, bet kovoju už Lietuvą. Aš dirbau Minske elektros suvirintoju, ir mano gyvenimas buvo skur-dus. Raudonojoje armijoje ka-ro metu buvau sužeistas i koi-ją, bet gydytojas, manęs gerai neišgydės, vėl pasiuntė į fron-tą. Aš nepatenkintas sovietų valdžia, todėl išstojau į partiza-nus. Man suimtam bus blogai, todėl aš gyvas nepasiduosiu“.

Paklaustas, kiek kovotojų esą, atsakė, jog daug, apie 60 žmonių, ir kad vežimą su ark-liu paémę iš dešimtininko.

Vykstant tokiam dialogui, prie apsuptojo prišliaužė kareivis ir metė granatą. Prie žu-vusiojo rastas rusiškas auto-matas PPŠ, belgiškas revolve-ris „Brauning“, pasienio kariuomenės leitenanto antpe-čiai, medalis „Už pergalę prieš Vokietiją“, vokiškas kariškas žemėlapis, R. Frolovo, Alfon-so Vinčos, Stasės Kupliauskai-tės pasai ir Adomo Plieno pa-zymėjimas. Taip pat užrašų knygelė ir nuotraukų.

MGB nustatė, jog žuvusysis buvo ukrainietis, kariuome-nėje tarnavęs nuo 1941 metų. Iš rusų dalinio, dislokuoto

Klaipėdoje, pabėgęs 1944 me-tais. Jo pavardė liko nežinoma. Atkeliaves iki Plokštinės miš-ko, vyras 1945 metais užmez-gė ryšį su partizanais ir išstojo į Juozo Jakumo-Spalio būrį. Gavo AMBO slapyvardį.

Šarnelės kaimo gyventoja prisiminė, jog vieną žiemą ke-li kaimo gyventojai slapstė partizanus ir tarp jų buvęs tokai ruselis, atrodo, pabé-gęs iš kariuomenės, galbūt ukrainietis. Vėliau, matyt pramoko lietuvių kalbos. AM-BO kaip patyręs kareivis (gal net karininkas) buvo paskir-tas Alkos rinktinės štabo vir-šininku. Žuvusiojo paskutinis noras tikriausiai nebuvęs iškydytas. Apie palaidojimą Židikų kapinėse jokių duo-menų néra. Ant bruiko numes-tas irgi nebuvęs.

Prie Židikų–Sedos kelio, dešinėje pusėje miškelyje, va-dinamame „Klebono ąžuoly-nu“, buvo užkastas nežinomas partizanas. Vietinė moteris tą vietą prižiūrėjo, pasodindavo gėlių. Moteris seniai mirusi, o partizano kapo žymės néra.

Gal ten ir guli Ukrainos sū-nus, Alkos rinktinės štabo vir-šininkas AMBO?..

Albertas RUGINIS

Skelbimai

Vasario 23 d. (šeštadienį) 9.30 val. LPKTS buveinėje įvyks LPKTS valdybos, o **11 val.** – ta-rybos posėdžiai. Valdybos ir tarybos narius kviečiame dalyvauti.

Vasario 23 d. (šeštadienį) 11 val. Jurbarko miesto viešojoje bibliotekoje įvyks LPKTS Jurbarko filialo ataskaitinis susirinkimas. Registracijos pradžia **10 val.**

Galėsite sumokėti nario mokesčių.

Po susirinkimo pabendrausime prie suneštų vaišių stalo.

Vasario 24 d. (sekmadienį) 14 val. Klaipėdos universiteto Jūros technologijų ir gamtos moks-lų fakulteto aktų salėje (Bijūnų g. 17) įvyks Klaipėdos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos narių ataskaitinis rinkiminis susirinkimas – konferencija. Galėsite sumokėti nario mokesčių ir užsisakyti „Tremtinį“. Turėkite nario pažymėjimą. Kviečiame aktyviai dalyvauti.

Vasario 24 d. (sekmadienį) 11 val. Panevėžio r. savivaldybės salėje (Vasario 16-osios g. 27, Panevėžys) įvyks LPKTS Panevėžio filialo ataskaitinis rinkiminis susirinkimas. Po jo – TS-LKD PKTF Panevėžio skyriaus narių susirinkimas. Registracija nuo **10.30 val.**

Pasiteirauti tel. 8 658 00220; 8 657 52001.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos salėje nuo vasario 20 d. veikia dailininkės Ri-mutės Balnienės – abstrakčios tapybos akrilu ant drobės atstovės, tapytojos ant šilko bei frak-talų ir fraktografijos metodo meistrės paroda „Šilko simfonija“. Dailininkė yra Tapytojų ant šilko asociacijos narė JAV ir Šveicarijoje, Šveicarijos dailininkų sąjungos narė.

Maloniai kviečiame apsilankytis.

Kviečiame apsilankytis LPKTS Patriotinių leidinių knygynėlyje (Laisvės al. 39, Kaune) ir įsigyti knygų tremties ir rezistencijos tematika, naujausius „Tremtinio“ numerius. Knygų galite įsigyti ir internetu www.lpkts.lt.

Tremtinys
www.lpkts.lt

ISSN 2029-509X

Leidėjas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga

Įmonės kodas 300032645

Ats. sask. Nr. LT18 7044 0600 0425 8365 AB „SEB“ bankas

Adresas: Laisvės al. 39, 44309 Kaunas,

Tel. (8 37) 323 204

Redaktorė Jolita Navickienė
Kalbos redaktorė Audronė Kaminskienė
Techninė redaktorė Vesta Milerienė

El. p. tremtinys.redakcija@gmail.com

2 spaudos lankai. Tiražas 1550 egz. Kaina 0,66 euro.

Spausdino spaustuvė UAB „Morkūnas ir Ko“, Draugystės g. 17, Kaunas

Ilsėkites ramybėje

Janina Gasiūnaitė-Rupšlaukiene 1934–2019

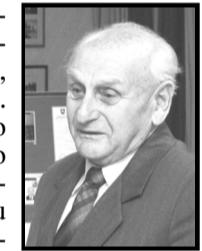
Gimė Klovainių sen. Krivaičių k. gausioje Gasiūnų šeimoje. Baigė Klovainių pradžios mo-kyklą. Du jos broliai Ignas ir Adolfas pasirinko partizano kelią ir žuvo kovoje už Lietuvos lais-vę. Brolis Zenonas ikûrė pogrindinę organiza-ciją „Laisvės sūnūs“, veikusią Pakruojo progim-nazijoje 1944–1945 m., buvo susektas, suimtas ir įkalintas. Likusi šeima 1947 m. ištrema į Tomsko sr. Timiriazevo miško pramonės ūki. 1948 m. tévai Janiną pasiuntė tarnauti pas miš-ku ūkio urėdę, vėliau dirbo prie geležinkelio tiesimo, miškų ūkyje. 1957 m. ištekėjo už tremtinio Povilo Rupšlaukio, kilusio iš Laukuvos. Užaugino sūnų ir dvi dukteris. 1958 m. su vyru grį-žusi į Lietuvą dirbo Radviliškyje prie geležinkelio remonto, tačiau neilgai – buvo priversti palikti Lietuvą. Išvyko į Komiją, Troic-ko-Pecioros r. 1964 m. grįžo į tévynę, įsidarbino Pakruojo miškų ūkyje, apsigyveno Linksmiuose. Užaugino dirbo keliu ruože valy-toja. Atkūrės Lietuvos neprisklausomybę, išstojo į „Tremtinio“ klu-bą. 1997–2002 m. buvo renkama į tarybą, dainavo moterų trem-tinių vokaliame ansamblyje, prižiūrėjo paminklą rezistencijos aukoms prie „Atžalyno“ gimnazijos, kur įamžintas ir jos brolių partizanų atminimas. Pablogėjus sveikatai, apsigyveno Pa-kruojoje. Apdovanota LPKTS 3-iojo laipsnio žymeniu „Už nu-o-pelnus Lietuvai“.

Palaidota senosiose Pakruojo kapinėse.

Užjaučiame vaikus, vaikaičius ir artimuosius.

LPKTS Pakruojo filialas

Jonas Astašauskas 1928–2019

Gimė Vilkaviškio r. Šilsodžio k. Baigė Šilso-džio pradinę mokyklą. Kūdikystėje netekės tē-velio, sunkiai dirbo tévų ūkyje. Praūžus karui, prisidėjo prie partizanų kovos prieš okupantus. 1947 m. buvo išduotas iš nuteistas 10 m. griežto režimo lagerio ir 5 m. be pilietinių teisių. Kalėjo Komijos ir Kazachstano ypatingojo režimo lage-riuose. Atlikės bausmę, Sibire sukūrė šeimą su tremtine kraštie, tremtyje susirado savo moti-ną ir visi trys grįžo téviškėn, į savo namus. Dirbo kolchozo elektromonteriu ir kitus darbus. Buvo sąžiningas žmogus, doras katalikas, rūpestingas tévas. Aktyviai dalyvavo LPKTS veikloje, dainavo ansamblyje „Gražupis“. Prisidėjo prie paminklo legendiniams partizanų vadui Vėjui statybos.

Palaidotas Gražiškių kapinėse.

Albinas Petrus

Užjaučiame

Mirus Lietuvos politinių kalinių sąjungos Kauno skyriaus valdybos nariui, grupės seniūnui, partizano sūnui Benučiui Kaz-lauskui, nuoširdžiai užjaučiame žmoną, dukteris, artimuosius.

Netekome aktyvaus nario „nemokėjusio“ atsisakyti patikėtos užduoties, aktyviai dalyvavusio skyriaus veikloje, įvai-riose akcijose ir renginiuose. Mums – tai didelė netektis.

LPKS Kauno skyrius

Kovo 2 d. (šeštadienį) 14 val. Vilniaus įgulos karininkų ra-movėje (Pamėnkalnio g. 13, 2 aukšto 3 salėje) įvyks LPKTS Vil-niaus skyriaus ataskaitinis susirinkimas. Registracijos pradžia **13.30 val.**

Maloniai kviečiame dalyvauti.

Pasiteirauti tel. (8 5) 247 1679; 8 613 83047.

Dėmesio!
Kitas „Tremtinio“ numeris išeis kovo 8 dieną.

S P A U D O S ,
R A D I O I R
T E L E V I Z I O S
R É M I M O
F O N D A S

Žaliosios rinktinės istorija

Tęsinys.

Pradžia Nr. 2 (1312)

Trečias Šiaurės apygardos partizanų junginio vado Vlado Jazoko-Petraičio mėginimas konsoliduoti Žaliosios rinktinės partizanus į vieną kovinį vienetą.

Po Radvilos žuvimo, daugumas rinktinės partizanų paklusno galiojusiam įsakymui persikelti į Žaliajają girią, kur turėjo susijungti su Petraičio partizanų grupuote. Tačiau į Spirakių, Ažagų miškus išvyko tik Petro Masiulaičio-Virpšas, Vytauto Vaitiekūno-Serkšno bei Rimaičio-Garnio kuopos. Prieš tai partizanai susirinkę Draumėnų miške nusprendė, kad laikinai Rinktinei vadovaus leitenantas Blėka-Patrīmpas. Šiame susirinkime buvo nuspręsta, kad reikia pasikvieti Petraitį, kuris turėjo priimti vadovavimą Žaliajai. Tai ir buvo atlikta po kelių dienų atvykus Petraičiui. Štabui vadovauti ėmė Petras Masilaitis-Virpša.

1945 metų rugsėjo viduryje partizanams stovyklaujant Jakubonių miške, pasklido gandas, kad NKVD daliniai ruošiasi košti Žaliajają girią, Jakubonių bei Gustonių miškus. Petraitis nutarė išvesti partizanus į Šimoniją girią. Keliias buvo labai pavojingas, nes reikėjo pereiti tris NKVD saugomus tiltus per

Lėvens ir Viešintos upes. Iš ši žygi išsirošė apie 150 savanorių partizanų. Trys arkliai neše virtuvės reikmenis ir štabo palapines. Arkliais jojo tik senyvas partizanas Bugailiškis bei nebegalintys paeiti partizanai. Visi kiti 70 kilometrų kelią nuėjo per naktį, nešdamiesi ginklus, amuniciją ir asmeninius daiktus. Karsakiškyje vos nesusikovė su vietinių stribų pasala, bet tie neišdriso užkabinti tokio gausaus būrio vyrų. Neišdriso būrio užkabinti ir tiltų apsauga.

Ties Viešintais partizanai jėjo į Šimoniją girią. Šimoniją giroje partizanai išgyveno du mėnesius. Tuo laikotarpiu Petraičio įsakymu buvo konfiskuota privalomu paruošę gurguolę. Kelios karvės iš gurguolės buvo nušautos, o jų mėsa užsūdyta duobėse. Grūdai buvo sumalti aplinkiniuose malūnuose ir išdalinti vietiniams gyventojams, kurie privalėjo paeiliui kepti partizanams duoną. Lapkričio antroje pusėje enkavēdistai suaktyvino sekimą ir Šimoniją giros prieigose ėmė koncentruoti kariuomenę. Petraitis įsakė partizanams išsiskirstyti po 10–15 vyrų į žiemą praleisti gimtosiose vietose. Kelionė atgal buvo dar sunkesnė – teko laukais ir šunkeliais keliauti per įkyrią šlapdribą. Ryte partizanai pasiekė Troškūnų kaimą, šalia Troškūnų miestelio, kuriamė,

vietinių gyventojų teigimu, buvo dislokuota 400 enkavēdistų, kurie taip ir nesužinojo apie netoli ese įsikūrusių miškinius. Pagaliau po dviem dienų viešnagės, partizanai pasiekė Jakubonių mišką. Pakeliui partizanai atsisirkavo mažais daliniais ir Bedugnės miškus pasiekė 80 vyrų. Gruodžio pradžioje Jokubonių miške teliko tik Petraičio ir Virpšos būreliai.

NKVD dėjo dideles pastangas, kad išaiškintų ir sunaikintų Petraitį. Vietiniai gyventojai pasakojo, kad Ažagų kaime ant visų stulpų buvo iškabinti skelbimai, kad Petraitis yra pats didžiausias Sovietų sąjungos priešas ir už pranešimą apie jo buvimo vietą buvo žadama 10 tūkstančių rublių premija. Tuo metu Petraičio ryšininkė buvo Marytė Židonytė, Ažagų kaimo gyventojų Čepų giminaitė. Cepai nutarė išduoti Petraitį. Jie pranešė Panevėžio saugumui, kada pas juos atvyks partizanai. Dėl to jie suruošė vaišes.

Kartu su Petraičiu pas Čapus atvyko: trys broliai Žiburiai, Činga, Duoba, Jonas Rakšnys-Vilkas, iš viso apie 10 vyrų. Tai įvyko 1946 metų vasario 13-osios vakare. Vyrai pasivaišino, padainavo. Vėlai vakare pas Čapus užsuko grįždami iš miesto kaimynai Kergė su Palilioniu. Jie pasakė, kad matė ant

Dragonijų kelio daug kariškų sunkvežimių. Partizanai paskubom atsisveikino ir, susėdė į du vežimus, išvyko. Prie Dragonijų pamškės partizanai papuloė į kariuomenės pasalą. Nors partizanai kovėsi žūtbūtinai, bet neatsilaike. Mūšio metu žūsta Vladas Jazokas-Petraitis, Pilėnų būrio vadas Sakalas, Petraičio adjutantas Antanas Šlevas-Šliažas, Jonas Žiburys-Šviesa, Motiejus Žiburys-Lūšis, Duoba, Jonas Rakšnys-Vilkas ir dar vienas partizanas pakliuvo į nelaisvę, dviem pavyko pabėgti. Partizanai buvo nuvežti į Panevėžį ir išniekinti miesto aikštėje. Po to nuvežti į Dambavą ir užkasti karo apkasuose. Išdavikas Čapas neilgai po to tegyveno – partizanai jį sutiko laukose ir atkeršijo už draugus. Virpša su savo vyrais dar tą patį vakarą atsiveikino su Petraičio partizanais ir išėjo į Radvilonių mišką.

1946 metų vasario pabaigoje Pilėnų būrys buvo išformuotas: viena dalis buvo prijungta prie 25 būrio, kita dalis prie Žaliosios rinktinės branduolio būrio. Žaliosios rinktinės centrinė vadovybė nebuvo sudaryta. Ėmė veikti du atskiri būriai. Per du būrius buvo daugiau kaip 130 partizanų.

(Bus daugiau)
Gintautas PABILIONIS

Paminėtos karininko Antano Juozapavičiaus 100-osios žūties metinės

Prieš 100 metų, 1919 metų vasario 13 dieną, nelygioje kovoje su sovietų Rusijos raudonosios armijos kariais Alytuje žuvopirmasis Lietuvos kariuomenės karininkas Antanas Juozapavičius. Tą dieną buvo jo 25-asis gimtadienis.

Ankstų trečadienio ryta jaunieji šauliai nešini deglais iš Pirmojo Alytaus aikštės patraukė A. Juozapavičiaus tilto ir šalia jo stovinčio paminklo link – taip Alytuje prasidėjo karininko A. Juozapavičiaus žūties 100-osioms metinėms paminėti skirti reneginiai. Prie paminklo buvo uždegtas atminimo ugnis, o į dangų paleisti trispalviai dūmai.

Vidurdienį Alytaus Šv. Angelų Sargų bažnyčioje aukotos šv. Mišios žuvusiems už Lietuvos laisvę. Maldai už taučius didvyrių, visus žuvusiuosius už tévynę, taiką ir dabartį pakvietė dekanas kun. Arūnas Užupis.

Vėliau bažnyčioje vyko meninė programa „Širdį tévynei aukoki“ – skambėjo eilės, atlikėjos Ramintos Naujanytės-Bjelles atliekami kūriniai, grojo kariškių orkestras. Alytaus miesto teatro aktorius Vidas Vaškis kartu su ka-

rininko Antano Juozapavičiaus šaulių 1-osios rinktinės teatro studijos „Taškas“ jaunaisiais aktoriais atliko teatrinių etiudų „Baltas raitelis“ (pagal Latvijos karininko, poeto Raimondo Bebrio poemą, sukurtą 1938 metais), o Alytaus kraštotoyros muziejaus istorikas Vilmantas Dunderis renginio dalyviams priminė 1919-ųjų metų vasario 13-osios dienos įvykius Alytuje, mūšio su bolševikais eigą, kaip žuvo A. Juozapavičius.

Po to bažnyčios šventoriuje prie karžygio kapo Lietuvos kariuomenės vadas generolas leitenantas Jonas Vytautas Žukas, kalbėdamas apie karininką A. Juozapavičių, priminė jo gyvenimo kelią, drąsą ir ryžtą, jo žūtį už tévynės laisvę. Kariuomenės vadas sakė: „Ši auka nenuėjo veltui, tévynė buvo apginta. Lietuvos kariuomenė mūšiuose su bolševikais Alytuje patyrė pirmąjį kovų krikštą, tačiau kovos už laisvę įkvėpė ateinančias kartas.“

Renginio metu karininko A. Juozapavičiaus atminimas pagerbtas tylos minute, nuaidėjo pagarbos salvės žuvusių už Lietuvos valstybę, jos laisvę ir Neprisklausomybę garbei. Visų susirinkusių-

jųvardu Lietuvos kariuomenės Garbės sargybos kuopos karys ant karininko A. Juozapavičiaus kapo padėjo gėlių.

Gėlių padėta ir ant Lietuvos partizanų bei savanorių kapų, 1919–1920

metų Neprisklausomybės kovų Alytaus valsčiaus Vyties Kryžių kavalierų ir savanorių atminimo įamžinimo vietoje.

Gintaras LUČINSKAS
Nuotrauka autorius

Išdavikai, kolaborantai ir jų advokatai

(atkelta iš 2 psl.)

Prasidėjus SSRS ir Vokietijos karui besitraukiantys čekistai įvykdė daugybę kraupių nusikaltimų. Šiurpiausios Rainių žudynės. 1941 metų birželio 26-osios naktį siaubingai nukankinti 76 nekalti žmonės. Žudynes organizavo ir vykdė Sniečkaus bendražygiai Petras Raslanas, Domas Rocius, Nachmanas Dušanskis ir kitai budeliai. A. Sniečkus budelių nepasmerkė ir antrosios okupacijos metais

dirbo su jais, išskyrus 1943 metais žuvusį D. Rocį.

A. Sniečkus niekada neapgailestavo dėl masinių žmonių trėmimų ir represijų. Tarp ištremtų buvo ir jo giminės. A. Sniečkaus motina Marija su dvieju jo broliais ir trimis seserimis 1944 metais pasitraukė į Vakarus, išsižadėjo sūnaus ir jį prakeikė. Marija Sniečkuvienė 1948 metais mirė Vokietijoje.

1944 metais kartu su sovietine ar-

mija į Lietuvą sugrįžo ir A. Sniečius kaip LKP gen. sekretorius, ir ēmėsi represijų. Jis aršiai kovojo su partizanais, niekino jų kūnus, išmestus ant miestelių grindinio, represavo Katalikų bažnyčią. Jo pritarimu buvo naikinamos tarpukariu išleistas knygos, griaunami paminklai, uždaromos bažnyčios, vykdoma kolektivizacija, naikinami vienkiemiai, slopinamos bet kokios pasipriešinimo akcijos, stribus prilygino Antrojo pasaulinio

karų dalyviams. Jis sunaikino Lietuvos kaimo tradicinę sanklodą ir taip atitolino mus nuo vakarietiško gyvenimo. Tai buvo totalinis valstybingumo naikinimas ir krašto sovietizacija. Jis Lietuvai padarė daugiausia žalos. A. Sniečkus mirė 1974 metais. Po jo mirties žmonės lengviau atsikvėpė. (Tekste naudota Virginijos Skučaitės straipsnis „Kolaborantas, kurio išsižadėjo net motina“ medžiaga.)

Dr. Povilas JAKUČIONIS